

UNIVERSITETET I OSLO

DET SAMFUNNSVITENSKAPELIGE FAKULTET

Sensorveiledning SVEXFAC, våren 2012

Overordnede instruksjoner for ”seminarvarianten” (4-timers eksamen):

Eksamen varer fire timer og består av to deler. Den første delen består av fire oppgaver, hvor kandidatene skal svare på *tre* av fire gitte oppgaver. I den andre delen av oppgaven skal kandidatene besvare *én* av tre gitte oppgaver.

Sensorene skal sette separate karakterer på hver av de to hoveddelene, som så skal slås sammen til en endelig karakter. De to hoveddelene teller i utgangspunktet tilnærmet like mye. Hvis det er usikkerhet om hva som burde bli den endelige karakteren skal sensor foreta en skjønnsmessig vurdering i forhold til hvilken del som skal telle mest.

Hvis en kandidat stryker på en av hoveddelene, skal normalt kandidaten også stryke på eksamen som helhet, uavhengig av hvor godt kandidaten gjør det på den andre delen. Begrunnelsen for dette vil i så fall være at kandidaten viser manglende kjennskap til pensum som helhet.

De tre oppgavene under del I teller like mye. Hvis en kandidat ikke tilfredsstillers minimumskravene på to av de tre kortsvarsoppgavene, stryker kandidaten på del I, og dermed også på eksamen som helhet. Sensor bør foreta en skjønnsmessig vurdering i forhold til om det er mulig å bestå eksamen hvis kandidaten ikke tilfredsstillers minimumskravene på *én* av disse oppgavene. Hvis kandidaten skal bestå, fordrer dette jevnt over solide svar på de to andre oppgavene under del I og på del II. Begrunnelsen for en slik streng praksis er muligheten til å velge bort en oppgave under del I og to oppgaver under del II.

Overordnede instruksjoner for ”selvstudiumsvarianten” (5-timers eksamen):

Eksamen varer fem timer og består av to deler. Den første delen består av fire oppgaver, hvor kandidatene skal svare på alle fire oppgavene. I den andre delen av oppgaven skal kandidatene besvare *én* av *to* gitte oppgaver.

Sensorene skal sette separate karakterer på del I og del II. Ved sammenslåing teller del I cirka 60 % og del II cirka 40 %.

De fire oppgavene under del I teller like mye. Hvis en kandidat ikke tilfredsstillers minimumskravene på to av de fire kortsvarsoppgavene, skal kandidaten normalt stryke på del I, og på eksamen sammenlagt. En kandidat kan imidlertid bestå del I selv om kandidaten ikke tilfredsstillers minimumskravene på *én* av oppgavene. Dette fordrer

imidlertid at svarene på de tre andre kortsvarsoppgavene samlet vurderes til karakteren D, eller bedre, slik at karakteren på del I totalt vurderes til en E eller bedre.

Pensum:

Balsvik og Solli (red): *Introduksjon til samfunnsvitenskapene, Bind 1 og Bind 2*, Universitetsforlaget 2011.

Del I

a) Gjør rede for ulike tilnæringer til formålsrasjonalitet.

Pensumreferanser:

- Eivind Balsvik: «Rasjonalitetsantakelser i samfunnsvitenskap»
- Karine Nyborg: «Hvem er redd for Homo Oeconomicus? Om eksperimenter, hevnrang og krypdyr.»

Det ble viet en forelesning og et seminar til rasjonalitetsantakelser i samfunnsvitenskapene.

Balsviks diskusjon av formålsrasjonalitet tar utgangspunkt i Webers skille mellom formålsrasjonelle og verdirasjonelle handlinger. Balsvik presenterer deretter homo oeconomicus modellen og modeller som tilskriver begrenset rasjonalitet (bounded rationality) eller fremhever at formålsrasjonelle aktører er opptatt av å fatte valg som er gode nok (satisficing) og ikke nødvendigvis best (nyttmaksimering). Nyborgs diskusjon tar utgangspunkt i homo oeconomicus modellen. Hun drøfter antakelsene om perfekt selvkontroll og utelukkende egoistisk og materialistisk handlingsmotivasjon.

Det er et **minimumskrav** at kandidatene viser forståelse for at formålsrasjonelle aktører er nytteorientert i sine handlingsvalg. Om kandidaten i tillegg makter å gjengi hovedinnholdet i den formålsrasjonelle handlingstypen til Weber og i homo-oeconomicus-modellen, uten skjemmende feil eller misforståelser, bør oppgaven få en C.

Sterke besvarelser (A, B) bør i tillegg kunne problematisere disse modellene og angi noen alternativer.

Innenfor rammene av en kortsvarsoppgave kan vi ikke forvente at selv de beste besvarelsene nevner eller gjør rede for alle sider ved vårt pensums behandling av ulike tilnærminger til formålsrasjonalitet. Vi antar at besvarelsene først og fremst vil skille seg fra hverandre i hvor ryddig de ulike modellene presenteres, hvor detaljert presentasjonen av de ulike tilnærmingene er, og i antall feil eller mangler. Gode besvarelser (C) bør gjøre rimelig godt rede for homo oeconomicus modellen og Webers formålsrasjonelle handlingstype. I svake besvarelser (E og D) tolereres noen feil og mangler. Det er imidlertid et minimumskrav at kandidaten makter å skille ut formålsrasjonalitet som aktørmodell. Sterke besvarelser forventes å trekke inn ytterligere momenter som for eksempel modeller som vektlegger begrenset rasjonalitet, godt-nok prosedyrer, begrenset selv kontroll eller betinget altruisme. Sensor får bruke skjønn og sammenligning for å skille A'er fra B'er.

b) Hvilke normer regner Merton til vitenskapens etos? Gjør rede for disse og gi eksempler på mulige brudd.

Pensumreferanse:

- Robert K. Merton, «Vitenskapens normative struktur»

Det ble brukt deler av en forelesning samt deler av et seminar på denne problemstillingen.

Det er et **minimumskrav** at kandidatene viser forståelse for at vitenskapens etos er et sett etiske retningslinjer som gjelder innad i forskerkollektivet, som fremmer samarbeid, effektiv kunnskapsproduksjon, og sikrer kvaliteten på forskningen. Gode besvarelser (C) bør kunne karakterisere Mertons fire normer noenlunde korrekt. Sterke besvarelser (A og B) bør kunne gjøre grundigere rede for normsettet, kanskje ved å gi eksempler på hva

som vil regnes som brudd på disse, eller ved å forklare hvordan den enkelte normen bidrar til å fremme samarbeid, effektiv kunnskapsproduksjon og kvalitetssikringsmekanismer. Her er en kort oppsummering av de fire normene:

Normen om universalisme: Vitenskapelige hypoteser, uansett hva deres opprinnelse måtte være, skal underkastes allerede etablerte *upersonlige kriterier* som er felles for alle forskere.

Normen om kommunisme: Vitenskapelige kunnskaper er produkter av sosialt samspill og må gjøres tilgjengelige for forskersamfunnet, slik at metoder og resultater blir felleseie.

Normen om desinteresse: Forskeren skal bare la seg lede av en interesse for å finne fram til det som er vitenskapelig holdbart, og ikke fremme sin egen karriere, sitt eget fag, sine egne politiske oppfatninger, eller sin egen nasjon.

Normen om organisert skeptisisme: Forskerkollektivet skal være et tvilskollektiv. Forskere har plikt til å kritisere hverandre offentlig hvis de mener det er grunn til det, og man har også plikt til å svare på begrunnede spørsmål og begrunnet kritikk.

c) Hva kjennetegner integrasjonsperspektivet på sosial orden?

Pensumreferanse:

- Susanna M. Solli: «Spørsmålet om sosial orden»

«Spørsmålet om sosial orden» blir behandlet i Sollis kapittel med samme navn. En forelesning og en seminarrunde ble viet til temaet. Solli skriver: «De fleste samfunnsvitenskapelige teorier inneholder mer eller mindre eksplisitt drøftinger av

hvordan individuelle handlinger bindes sammen og danner samfunnsmessige helheter».

Kapittelet skiller mellom fire retninger:

- Integrasjonsperspektiver
- Konfliktperspektiver
- Handlings- og bytteperspektiver
- Interaksjonsperspektiver

Integrasjonsperspektiver viser til at «vi som mennesker er del av et verdimeessig felleskap som preger våre handlinger og gir oss en felles forståelse». Dette er en forutsetning for sosial orden og innebærer at «samfunn forstås som overindividuelle enheter». Forklaringsretningen går fra samfunn til individer. Kontraktsinngåelser og byttehandler fungerer fordi de hviler «på en mer grunnleggende form for fellesskapsfølelse og tillit».

Durkheim forstår det samfunnsmessige fellesskapet som «i stor grad et moralsk og verdimeessig felleskap», med «felles oppfatninger, felles perspektiver og verdier, en *kollektiv bevissthet*» som blir til gjennom internalisering. «Samfunnet forstås som en helhetlig organisme der det naturlige er at dets ulike deler er bundet til hverandre og danner en balansert helhet.» Durkheim skiller mellom mekanisk solidaritet som kjennetegner tradisjonelle samfunn, og organisk solidaritet som kjennetegner moderne samfunn. Den mekaniske solidariteten er preget av liten grad av arbeidsdeling og en sterk kollektiv bevissthet. Den organiske solidariteten oppstår i en situasjon preget av stor grad av arbeidsdeling, der individers oppfatninger er mer differensierte enn i tradisjonelle samfunn. Solidariteten oppstår her gjennom gjensidig avhengighet samfunnsmedlemmene imellom. Forelesningen poengterte at ulike materielle strukturer i Durkheims teori utgjør et grunnleggende nivå siden de ligger til grunn for ulike system av normer og tankemåter.

Flere andre pensumartikler inneholder relevant stoff, ikke minst kapittelet om funksjonalisme og funksjonsforklaring i samfunnsvitenskapene.

Et **minimumskrav** er at kandidatene redegjør for spørsmålet om sosial orden og i grove trekk kan redegjøre for hva integrasjonsperspektivet går ut på. Gode besvarelser (C) må

vise god forståelse og gi eksempler. Sterke besvarelser bør vise dypere forståelse og eventuelt vise til andre relevante deler av pensum.

d) Gjør rede for normargumentasjon og konsekvensargumentasjon.

Pensum referanse:

- Dag Einar Thorsen: «Normativ argumentasjon om samfunnsforhold. Kan vi vite hva vi burde gjøre?»

Det ble viet deler av en forelesning og deler av ett seminar til dette temaet.

Det er et **minimumskrav** at studentene viser forståelse for at normargumentasjon og konsekvensargumentasjon er ulike metoder for å argumentere for normative standpunkter, altså standpunkter rundt hva som burde gjøres. Det er dessuten positivt om studentene makter å gi en noenlunde tilfredsstillende forklaring av forskjellen på normative og deskriptive problemstillinger.

I konsekvensargumentasjon vurderer man handlingers og institusjoners godhet ut fra deres konsekvenser. Man legger opp til et fremadskuende perspektiv, og man fokuserer på nyttemaksimering. I evalueringen av konkrete argumenter inngår to elementer: Sannsynligheten for at ulike konsekvenser inntreffer (holdbarhet), og verdien (positiv eller negativ) knyttet til ulike konsekvenser (relevans). Gjennomsnittlige besvarelser (C) bør vise en klar forståelse for dette.

Sterke besvarelser vil kanskje gi eksempler på konsekvensargumentasjon ifht en normativ problemstilling. I forelesningen ble bruk av dødsstraff diskutert.

Sterke besvarelser vil kanskje også løfte fram generelle vanskeligheter med konsekvensargumentasjon: Vi kan fatte feil beslutninger fordi vi har oversett eller feilvurdert konsekvensene av beslutningen. Det kan heller ikke forutsettes allmenn enighet om hvilke konsekvenser som er positive eller negative.

I normargumentasjon vurderer man handlingers og institusjoners normative godhet ut fra hvorvidt de samsvarer med foreliggende eller gyldige normer.

Normargumentasjon krever en evne til å skille mellom relevante og irrelevante normer, og mer grunnleggende normer fra mindre grunnleggende normer. Gjennomsnittlige besvarelser (C) bør vise en klar forståelse for dette.

Sterke besvarelser vil kanskje gi eksempler på normargumener ifht en normativ problemstilling. I forelesningen ble bruk av dødsstraff diskutert.

Sterke besvarelser vil kanskje også ta opp problemer med normargumentasjon. For det første kan det ofte finnes to motstridende normer som anbefaler ulike handlinger i samme situasjon. Noen ganger kan det være vanskelig å se hvilken norm som har relevans. Et annet problem med normativ argumentasjon ligger i spørsmålet hvordan normer kan begrunne. (jf. Munchausens begrunnelsestrilemma.)

Del II: Svar på én av disse tre oppgavene:

- a) Hva slags diagnose stiller Marx, Weber og Durkheim på det moderne samfunn? Har deres diagnoser fortsatt relevans?**

Pensum: Gunnar Aakvaag: ”Fremveksten av sosiologisk tenkemåte: Karl Marx, Max Weber og Emile Durkheim.”

Artikkelen har blitt behandlet i en forelesning og en seminargang

Artikkelen tar utgangspunkt i begrepet **samtidsdiagnose**: En sektorovergripende analyse av samtiden (moderniteten), som er teoretisk formidlet, empirisk testet og gir en helhetlig fortolkning av samtiden med kritiske ambisjoner. Med dette som utgangspunkt behandles de tre teoretikerne med fokus på samfunnssyn, menneskesyn, vitenskapssyn (metodologi) og framtidsperspektiver (patologier).

Hovedperspektivene i artikkelens omtale av samtidsdiagnoser kan framstilles i følgende oversikt:

	Samfunnssyn	Menneskesyn	Framtidsperspektiver
Marx	Materialistisk Klasseperspektiv Stadietenkning Konflikt-orientering	Arbeidende (Fremmedgjort)	Samfunnsomveltning Klasseløst samfunn (Monopolisering, utarming av arbeiderklassen)
Durkheim	Idealistisk (+materialistisk) Arbeidsdeling Kollektiv bevissthet Integrasjons-orientering	Sosialt Samfunnsavhengig (Anomisk) (Egoistisk)	Nye integrasjonsformer: Korporasjoner, utdanning (Overdreven individualisme, anomi)
Weber	Idealistisk (+materialistisk) Kulturelle verdier kanaliserer interesser Konflikt-orientering	Meningssøkende og frihetssøkende Materielt og åndelig (Uten mening)	Byråkratisk tilstivning (Karismatisk omveltning?)

Gode til sterke besvarelser (C-A) bør kunne si noe om begrepet samtidsdiagnose og kunne gjøre dette til utgangspunkt for framstillingen. Det er viktig å skille ut dem som har lest denne bestemte artikkelens fortolkning av disse klassikerne, fra dem som måtte ha mer generelle kunnskaper fra andre fag og emner. Siste del av spørsmålet hvor relevansen i dag etterspørres, bør også kunne brukes til å skille ut gode besvarelser. Her bør besvarelsen ta utgangspunkt i relevante begreper som er sentrale hos teoretikerne, og på en saklig måte kunne relatere dem til vår tid. Her er det opp til studentene, - artikkelen

legger ingen føringer her, og diskuterer ikke dette spørsmålet direkte. Her bør det skilles mellom generelt prat og gode vurderinger. Det ligger vel i kortene at første ledd i oppgaven bør utgjøre hovedtyngden av oppgaven, men her er det opp til studenten å disponere oppgaven på en god måte.

Generelt er nok dette en oppgave som kan åpne for mer allmenn og mindre pensumnær kunnskap så her bør sensor være på vakt, men vi bør kunne være åpne for at rimelige gode kunnskaper om teoretikerne uten spesielt fokus på diagnose-perspektivet kan være **en rimelig god besvarelse (D-C)**. En slik besvarelse bør behandle alle tre teoretikerne på en noenlunde likeverdig måte slik at det ikke strategisk velges ut en eller to, eller at hovedvekten legges på det siste spørsmålet. **Et minimumskrav** bør være at kandidaten viser til ett eller flere sentrale trekk ved alle tre teoretikerne. .

b) Diskuter ulike tilnæringer til årsaksforklaringer i samfunnsvitenskapene. Gir forklaringer som baserer seg på robust avhengighet virkelig forklaringer på sosiale fenomener?

Pensumreferanser:

- Ottar Hellevik: "Gir menn kvinner skylden for voldtekt? – Om feiltolkning av intervjudata"
- Jon Elster: "Vitenskapelig forklaring"
- Per Arne Tufte: "Hvordan forklare samfunnsfenomener? Årsaksforklaringer og formålsforklaringer i samfunnsforskning"

Det ble brukt deler av en forelesning og deler av et seminar på denne problemstillingen.

Tuftes artikkel skiller mellom tre hovedtilnæringer til årsaksforklaringer i samfunnsvitenskapene. Årsaksforklaringer ut fra lover (Hempels deduktivt-nomologiske forklaringsmodell), ut fra robust avhengighet (statistikk), og ut fra eksperimentell manipulasjon. Denne tredelingen ble også gjengitt på forelesningen. Jon Elsters kapitel

redegjør for den deduktivt nomologiske forklaringsmodellen. Helleviks kapitel drøfter hvordan man kan avdekke robuste årsakssammenhenger ved bruk av statistiske metoder.

Det er et minimumskrav at kandidatene klarer å gjøre sånn noenlunde rede for hva en årsaksforklaring er for noe. De må også kunne vise forståelse for spørsmålet om årsaksforklaringer krever henvisning til lover eller resultater fra eksperimentell manipulasjon, eller om det er tilstrekkelig å sannsynliggjøre forklaringer ved henvisning til statistikk.

Gode besvarelser (C) gir greie redegjørelser for ulike forståelser av årsaksforklaringer, og viser forståelse for at det kan være problematisk å fastslå robuste årsakssammenhenger som kan gi opphav til substansielle forklaringer ved hjelp av statistiske metoder.

Sterke besvarelser vil nok kjennetegnes ved større grad av detaljrikdom i presentasjonen av de ulike forståelsene av årsaksforklaringer i samfunnsvitenskapene, og ved grundigheten i diskusjonen vedrørende hvordan man kan etablere robuste sammenhenger.

c) **Drøft gratispassasjerproblemet med utgangspunkt i ulike forståelser av sosial orden.**

Pensumreferanse:

- Susanna M. Solli: «Spørsmålet om sosial orden»

Et **minimumskrav** er at kandidaten kan redegjøre for hva spørsmålet om sosial orden dreier seg om, hva som er de viktigste kjennetegnene for de ulike perspektivene og hva gratispassasjerproblematikken går ut på. Gode besvarelser (C) vil, i hvert fall i noen grad, vise forståelse for hvordan gratispassasjerproblematikken kan tolkes gjennom ulike perspektiver på sosial orden. Sterke besvarelser vil inneholde dypere forståelse og mer omfattende redegjørelser for de ulike perspektivene.

For hovedlinjer i kapittelet om sosial orden, og for integrasjonsperspektiver, se oppgave I c).

Tanken om **gratispassasjerproblemet** har sitt utgangspunkt i **Handlings og bytteperspektiver**, og knyttes til Mancur Olson. Hva skal til for at «rasjonelle aktører skal bidra til opprettholdelsen av kollektive goder?» Kollektive goder kjennetegnes av at «tilgangen vanskelig lar seg begrense til de som bidrar til opprettholdelsen av det». Dermed blir det rasjonelt å være gratispassasjer. Olson mente at problemet kunne løses ved hjelp av lovgivning og skattelegging. Coleman vektlegger derimot betydningen av uformell kontroll og sanksjonering. Han mener også at positive sanksjoner er mer effektive enn negative. Dette fungerer imidlertid best i små, tette grupper, i større grupper utvikler det seg lett behov for formelle kontrollsystemer. Pensum og forelesninger har også vektlagt Hardins «allmenningens tragedie», som er beslektet med Olsons gratispassasjerproblem i den forstand at den individuelt rasjonelle utnyttelsen av et fellesgode kan skape problemer på kollektivt nivå.

Handlings- og bytteperspektiver ser egeninteressen som den grunnleggende drivkraft hos mennesket. «Man innordner seg den andres krav og forventninger fordi man på en eller annen måte er interessert i de ressurser, varer, tjenester eller innsikter den andre besitter». Aktørene bindes med andre ord sammen gjennom gjensidig avhengighet. «Den samfunnsmessige orden forstås som en positiv uintendert konsekvens av at aktørene handler individuelt rasjonelt.» Fra et handlings- og bytteperspektiv er gratispassasjerproblemet en logisk konsekvens av menneskenaturen. Problemet kan reduseres ved hjelp av ulike kontroll- og sanksjonstiltak.

Konfliktperspektiver «forstår samfunnet som preget av konflikt- og dominanseforhold». Marx så felles samfunnsmessige forestillinger som ideologi som representerer de dominerende klassers interesser. De utgjør dermed en «tilslørt form for interessekamp eller klassekamp». Marx ser sosiale klasser som de viktigste sosiale aktørene. I det kapitalistiske samfunnet er motsetningen mellom kapitalister og lønnstakere.

Lønnsarbeidet skaper fremmedgjøring og det «blir vanskelig å identifisere seg selv med arbeidet og dermed med de andre som utfører samme arbeid. Det utvikles dermed heller ikke noe felleskap på bakgrunn av felles arbeid og felles oppgaver. Andre mennesker blir redusert «til et rent instrumentelt middel til overlevelse».

Weber opererer med et multidimensjonalt konfliktperspektiv hvor «samfunnet er splittet opp i en rekke ulike sfærer med ulike konflikter innenfor disse. Økonomien, politikken og religionen har alle sine ulike konflikter». Weber utvikler en «tredimensjonal stratifiseringsteori bestående av klasse, parti og stand.» Mest relevant i forhold til oppgaven er hans klassebegrep, som «skiller seg fra Marx' klassebegrep ved å referere til posisjoner innenfor et marked, og konfliktene dreier seg i lys av dette om kamp om å kontrollere ulike markeder». «De dominerende klassene blir dermed de som makter å skaffe seg monopol på de mest lukrative markedene, mens de mindre dominerende klassene har monopol på mindre attraktive markeder, og de dominerte klassene ikke har monopol på noe marked overhodet.» Fra et konfliktperspektiv er gratispassasjerproblemet et resultat av at mennesker er formet av en ideologi som er i de dominerende klassers interesse. De dominerende klasser kan også ses på som en slags gratispassasjerer i den forstand at de nyter privilegier som ikke står i forhold til innsats, men da har gratispassasjerbegrepet fått en utvidet betydning.

Interaksjonsperspektiver «forklarer sosial orden nedenfra gjennom teorier som viser hvordan aktørenes samhandling og fortolkning på mikroplan bidrar til å opprettholde sosial stabilitet og strukturer». «Samfunnet må forstås fra et samhandlingsperspektiv. Men det interessante med reglene og strukturene i denne typen samhandling er at de er implisitte, uttalte.» Pensumartikkelen utdyper bidragene til Herbert Blumer og Erving Goffman. For Blumer er «den sosiale virkeligheten noe som oppstår her og nå i et handlings og kommunikasjonsrom mellom aktørene i en gitt situasjon». Goffman betrakter «hverdagslivet som en form for rituell virksomhet», som kretser rundt et hellig objekt. I moderne samfunn er dette hellige objektet det ukrenkelige individuelle *selvet*. Pensum vektlegger Goffmans teateranalogi med skillet mellom *frontstage* og *backstage*. Fra et interaksjonsperspektiv vil gratispassasjerproblemet bli sett på som skapt (eller unngått) gjennom konkret sosial interaksjon og forhandling på mikronivå.

Integrasjonsperspektiver viser til at «vi som mennesker er del av et verdimeessig felleskap som preger våre handlinger og gir oss en felles forståelse». Dette er en forutsetning for sosial orden og innebærer at «samfunn forstås som overindividuelle enheter». Forklaringsretningen går fra samfunn til individer. Kontraktsinngåelser og byttehandler fungerer fordi de hviler «på en mer grunnleggende form for fellesskapsfølelse og tillit».

Fra et integrasjonsperspektiv vil gratispassasjeproblemet, i hvert fall hvis det får stort omfang, ses på som en patologi, resultatet av at normstrukturer har gått i oppløsning. Hvis bare en liten del av befolkningen har en gratispassasjeradferd vil denne ses på som avvikende. Avviket kan eventuelt ses på som funksjonelt for samfunnet fordi det gir et relativt harmløst utløp for individer med svak samfunnsfølelse.

Et viktig poeng er at handlings- og bytteperspektivets forståelse av problematikken fra de andre perspektivene blir sett på som begrenset og forvrengt. Dette som en konsekvens av manglende forståelse for at menneskers holdninger og handlinger må forstås gjennom sosiale strukturer og kontekster.